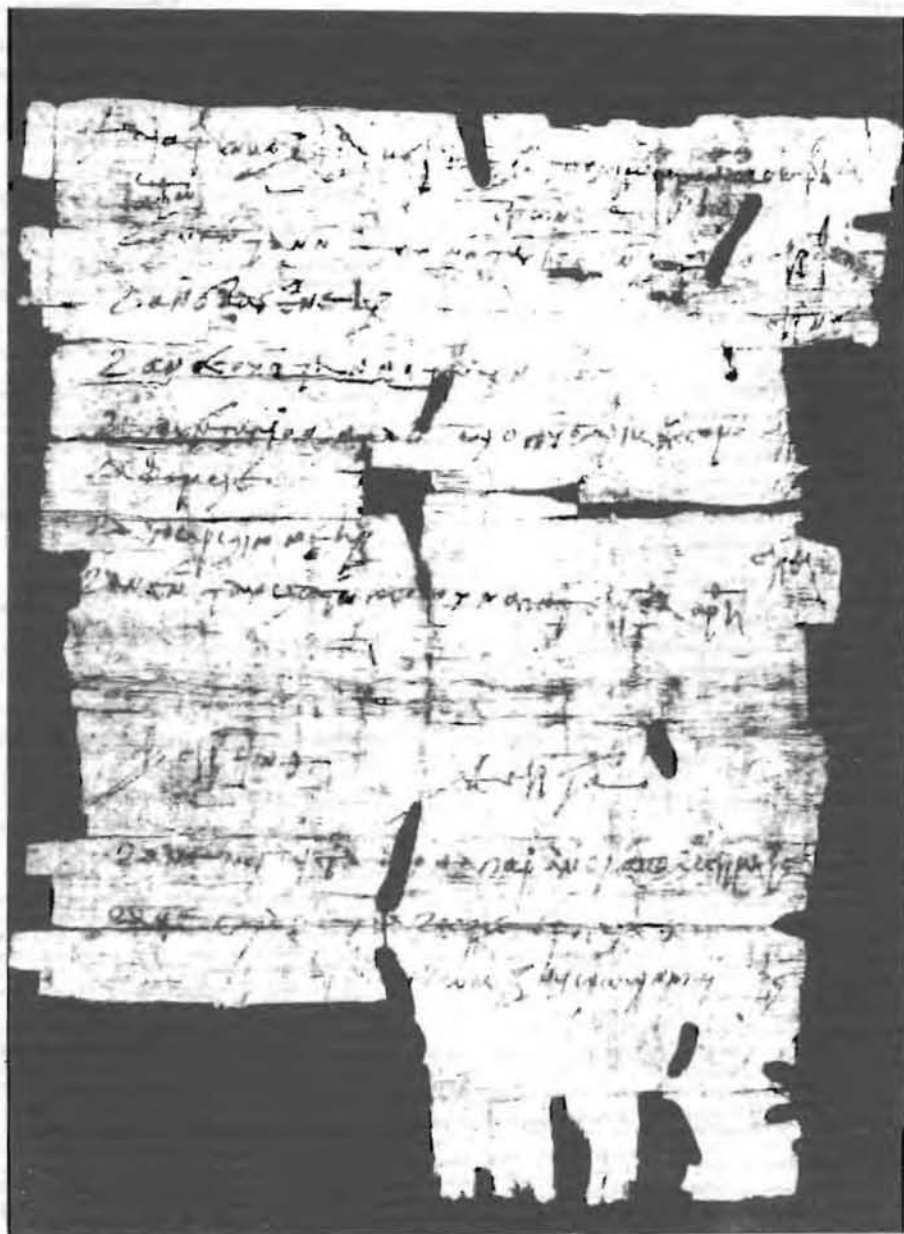

NR-NYTT 2/89

MEDLEMSBLAD FÖR FÖRENINGEN NORDISKA PAPPERSHISTORIKER
BULLETIN OF THE ASSOCIATION OF SCANDINAVIAN PAPER HISTORIANS
MITTEILUNGEN VON DEM VEREIN NORDISCHER PAPIERHISTORIKER

NPH-Nytt. Årg 17, 1989, nr 2

Medlemsblad för Föreningen
Nordiska Pappershistoriker
utkommer med fyra nummer
per år.

Ansv. utg. och redaktör:
Jan Olof Rudén
S:t Eriksgatan 130 C
S-113 43 STOCKHOLM
tel 08-33 83 69

ISSN 0348-9531

ÄR DU INTRESSERAD AV HANDGJORT PAPPER?

av hantverkstraditionen, av
tillverkningssättet, av redska-
pen, av pappersmakarna, av
brukshistoria och bruksmiljö,
av den färdiga produkten och
dess användning, av vattenmär-
ken, av datering med hjälp av
pappersegenskaper, särskilt
vattenmärken, av papperskonser-
vering, av konstnärligt bruk av
papper?

BLIV DÅ MEDLEM I NPH!

Du stöder därigenom utgivningen
av NPH-Nytt och erhåller varje
nummer automatiskt

Årsavgift/prenumerationsavgift
1989 för enskilda medlemmar och
hembygdsföreningar SEK 80:-,
för institutioner SEK 125:-
inbetalas på postgiro 85 60 71 - 6

Omslag: Papyrus med koptisk skrift. Centrallaboratoriums
pappersmuseum

Stampverket på Strynø

AV BO RUDIN

- Varför bygga ett stampverk?
- Vad är ett stampverk egentligen?
Två bra frågor som Anne Vilsbøll besvarar på sitt eget högst personliga vis i en liten bok som hon själv skrivit och gett ut. Titeln på boken är "Island Stamper" och den är utgiven på engelska i en upplaga av 100 nummerade och signerade exemplar. Den kan köpas direkt av författarinnan Fredensgade 4, DK-5900 Rudkøbing. Priset är ca USD 35.

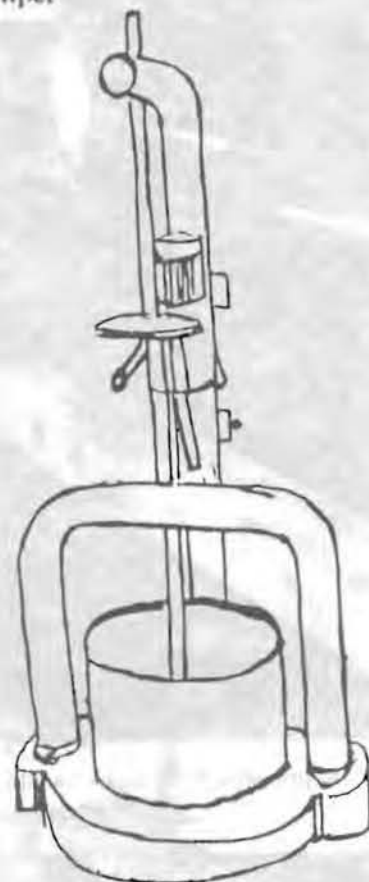
Anne Vilsbøll har varit engagerad i handpapperstillverkning sedan 1982 och grunden till det finns i hennes intresse för historia och kultur. Hennes metod att göra papper är en korsning mellan europeisk och orientalisk tradition.

Förutsättningen för att kunna tillverka papper är ju att man först slår sönder råmaterialet till fiberstadiet. I Asien har man alltid utgått från bastfibrer för att kunna tillverka tunna, sega ark, medan man i Europa gjort tjockare ark med lump som råmaterial. I Japan bultade man allt råmaterial för hand och inte förrän på 1920-talet konstruerades det första japanska stampverket.

Det skiljer sig avsevärt i konstruktionen från det europeiska (jfr artikel i NPH-Nytt 1989:1) som ju arbetar med stora stålskodda träklubbor i ett tråg fyllt med lump och vatten. Ett japanskt stampverk arbetar uteslutande med trä mot fibermaterialet. Det finns två grundkonstruktioner: en med en lång stång som försedd med en slå av hårt trä bearbetar fibrerna i ett runt tråg gjutet av betong. Stången bearbetas i sin tur av en kamaxel, driven av en elektrisk motor. Den andra varianten av japanskt stampverk arbetar med klubbor som rör sig i sidled över en marmorskiva. På skivan lägger man upp den våta, kokta fibermassan och klubborna, som mer liknar regler och är fästade i ett stålstativ, bultar försiktigt massan till önskad konsistens.

Gemensamt för all japansk stampverksamhet är att inte använda mer våld än nöden

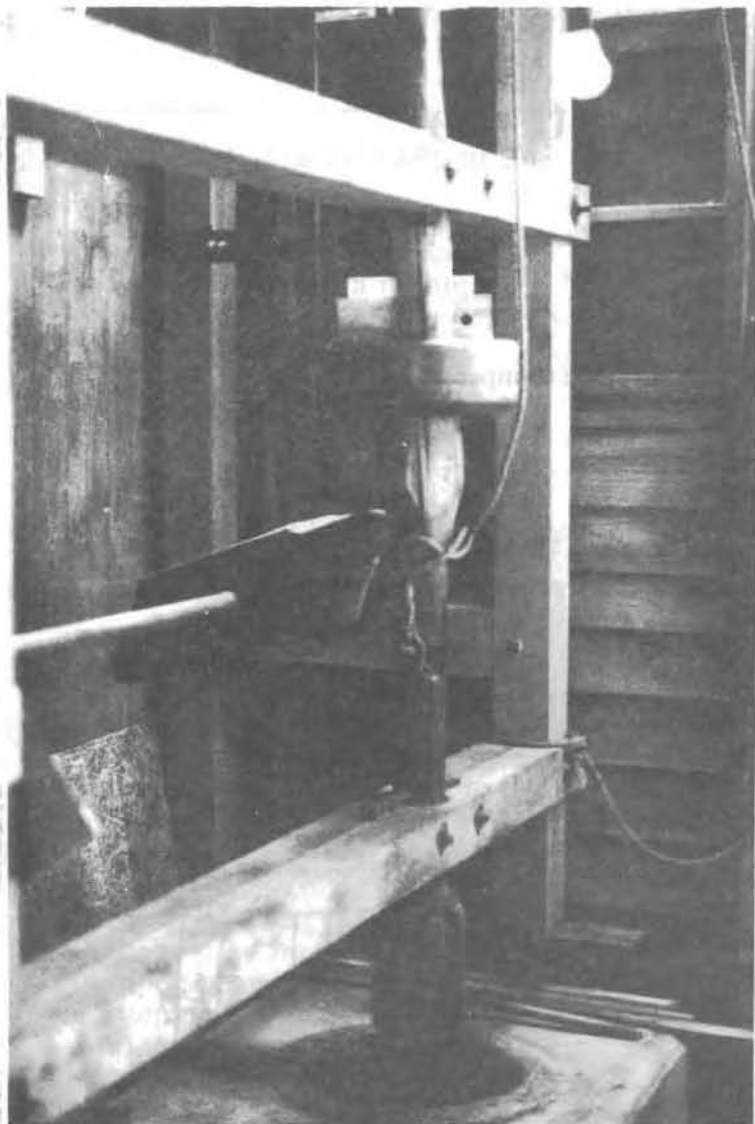
The stamper

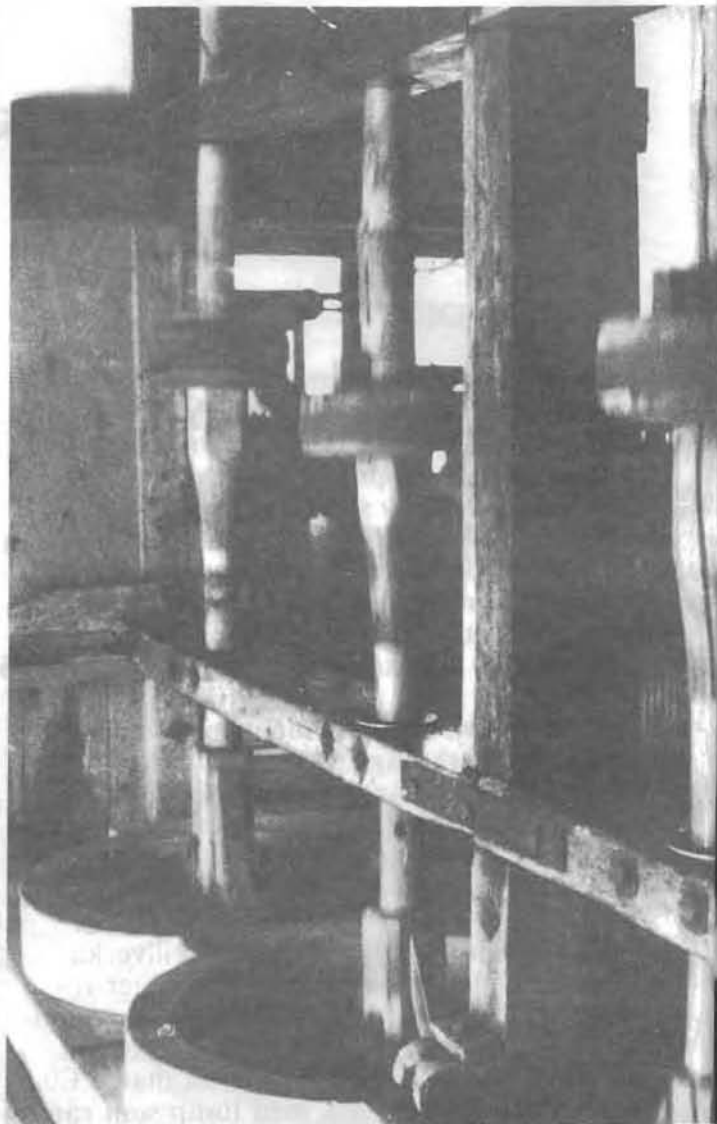
Anne Vilsbølls teckning av Strynøstampen

kräver och stampandet brukar för det mesta aldrig överstiga 30 minuter. Orsaken till att Anne Vilsbøll önskade sig ett stampverk var att hon gärna vill arbeta med naturens egna material och att pappersmassan blir långfibrigare och inte så söndersliten i ett stampverk jämfört med en holländare. Förutom de traditionella orientaliska materialen kan hon också använda de fibermaterial som finns tillgängliga på Strynø.

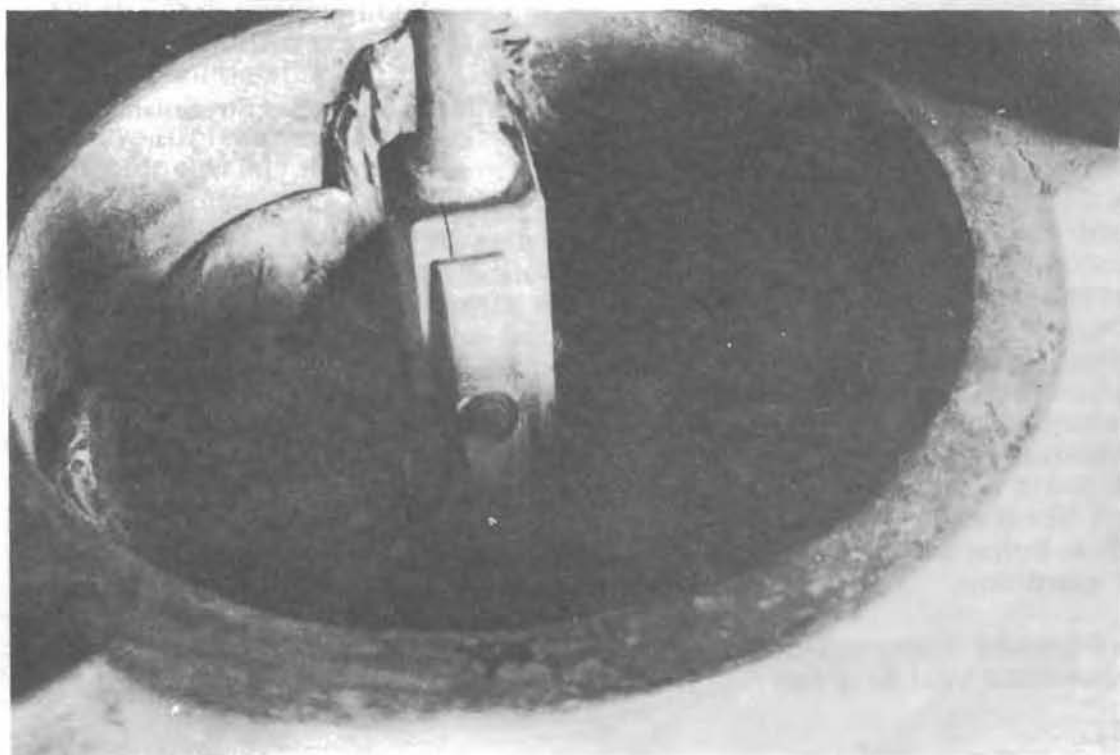
För konstruktionen av stampverket anlättes en arkitekt, Flemming Engedal Andersen som just öppnat kontor på Strynø och gärna ville ägna sig åt litet avvikande uppdrag. Hans förslag blev ett stampverk med mera

Stamparna lyfts av kamaxeln.

De tre stamparna på Strynø. Foto: Sahn Gnista

Full fart i
stampträget

mänskliga proportioner än de konstruktioner som Anne Vilsbøll visat ritningar på. Till bottenplatta valdes en stor skiva ek, som skulle ta emot slagen från den 25 kg tunga stampen. För att skivan skulle hålla limmades den i två skikt.

Smeden på Strynø, Frede Lundsgaard, var näste man att fråga om arbetet med stålramen och elmotorn. Förutom att vara smed är han den ende man kan fråga, om något elektriskt skulle gå sönder på Strynø. Han är dessutom öns polisman, ordförande i försam-

lingsrådet och emellanåt klockare.

Han valde att använda 100 mm stålrör och en elmotor med en specialgjord växel som klarade att lyfta 25 kg. Stampen kan köras med två hastigheter: 30 eller 15 "varv" i minuten. Den är ca 170 cm hög och väger ungeför 80 kg. Den går att plocka isär i tre delar.

Stampverket installerades i Anne Vilsbølls ateljé på Strynø i februari 1988.

Pappersmuseet vid Centrallaboratorium AB, Helsingfors

AV BIRGITTA AF FORSELLES

Centrallaboratoriums byggnad

Centrallaboratorium AB grundades år 1916, först som ett forskningslaboratorium för hela den kemiska industrin. Men redan mycket tidigt blev det den egentliga kemiska träförädlingsindustrins, dvs massa-, pappers- och kartongindustrins gemensamma forskningsinstitut.

Institutet grundades då Finlands massa- och pappersindustri började inrikta sin export på Västeuropa. Frågor beträffande analys och provning samt kvalitet hos massa och papper var då mycket viktiga. Senare började man forska i utvecklandet av tillverkningsprocesserna. Tack vare denna in-

riktning har vårt institut en av världens mest fullständiga försöksfabriker, där man av ved kan framställa mekaniska massor, kemiska massor, papper och kartong.

Under de senaste åren har Finlands pappersindustri strävat att höja förädlingsgraden. Detta innebär att man tillverkar papper och kartong av allt högre kvalitet. Forskningen har redan satsat på utvecklingen av tryckpapper och kartong av högre kvalitet, ävensom på papper för elektronisk informationsöverföring. Till försöksfabriken har anskaffats mångsidiga tryckpressar. Sålunda har forskningsinstitutet utvecklats i samma riktning som industrin då den planerat att förändra sina processer och produkter.

Spanska vattenmärken från 1300-1400-talen som betaradiogram

I något skede hade en tanke väckts att man borde spara och bevara gammalt material innan detta försvann och Centrallaboratoriet erhölet några donationer. Litteraturtjänstens dåvarande chef, dipl.ing. Anna Grönvik, hade alltid varit intresserad av papperets historia så hon började samla material för ett blivande pappersmuseum. Man fick också till stånd ett litet pappersmuseum och det öppnades i samband med invigningen av den nya institutionsbyggnaden år 1962.

I museet finns gamla handskrifter, bl.a. papyrusbitar och äkta pergament. Dessutom finns det utställt material som hänför sig till pappersframställning för hand. Senare har samlingarna utökats med vattenmärken, gamla papper, inkunabler, arkformar, pappersprov mm av olika donatorer. Museet har också erhållit värdefulla fabriks-historiker och annan pappershistorisk litteratur.

Museets senaste tillskott utgörs av en donation av Kurt K. Karlsson. Han hade i sitt testamente bestämt att pappersmuseet skulle få en del gamla värdefulla böcker, ävensom material om gamla pappersbruk i Finland. Detta material har varit underlag för de böcker han publicerat om pappersbruk i Finland. Dr. Lars Nordman har gått igenom och sorterat materialet så att det nu finns tillgängligt för studier.

Museets anknytning till ett institut där forskning bedrivs berikar båda parter. Forskningsinstitutet har kontakter till

pappersindustrin. Frågor rörande arkivering och konservering av olika pappersslag utgör också en del av forskningen. Uppgifter om fabriker, framställningsmetoder, papper, vattenmärken mm är gemensam information för museiverksamheten och den tekniska informationstjänsten.

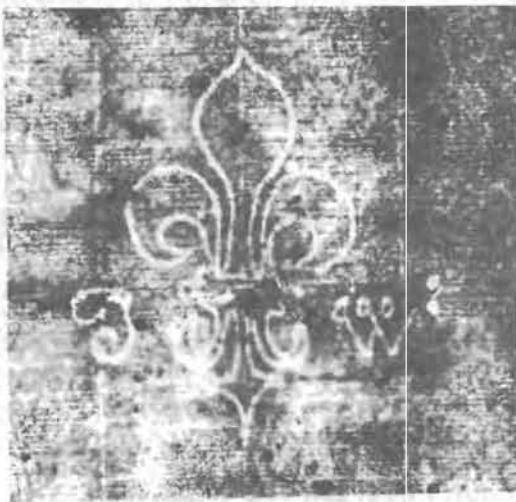
Museets uppgift inom Centrallaboratoriet har varit att samla in material som hänför sig till papperets historia, att bevara det och ordna det så att det vid behov finns tillgängligt för forskning, undervisning och vår industri. Museet är öppet för allmänheten under forskningsinstitutets öppettider.

Såsom alla som är förtrodda med museiverksamheten vet, fordrar ett lyckat upprätthållande av ett museum både ekonomiska resurser och personal. Dessa problem är också välkända inom verksamheten för Centrallaboratoriets pappersmuseum.

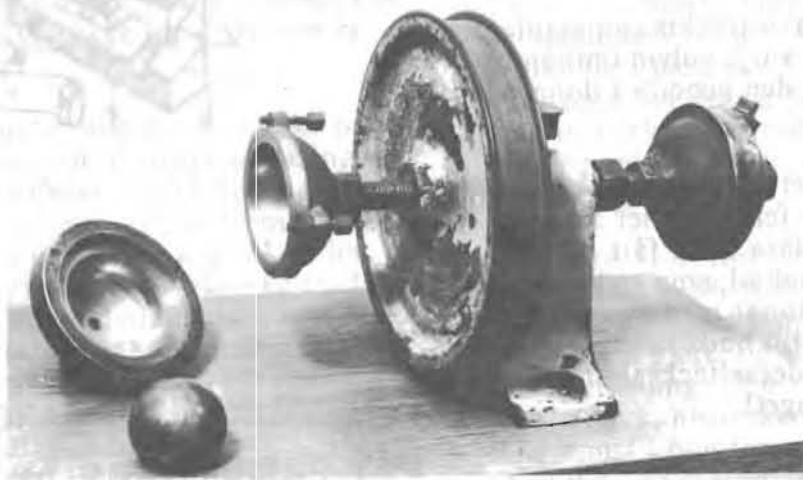

Biskop J Gezelius d ä grundade den första papperskvarnen i Finland år 1667. Boken i museets samlingar är tryckt år 1695 i Åbo på papper från Tomasböle

Vattenmärke från finskspråkig bibel som är tryckt år 1685 på papper från Tomasböle, här som betaradiogram

En mätare för sprängstyrka, Mullen, tillverkad år 1909

En Lampén-kvarn i originalversion från Centrallaboratoriets tidiga års metodforskning. Denna utvecklades sedan till en standardkvarn som användes i laboratorier på olika håll i världen

Et papirhistorisk dokument

AV F A ABADIE-MAUMERT

En bibliofil har funnet en bok hos en antikvariat i Stockholm som ikke bare er et dokument av papirhistorisk interesse, men også et menneskelig dokument fra den siste verdenskrig.

Boken er et eksemplar av "Les trois mousquetaires" trykt i Frankrike i 1943 for de franske krigsfanger, på papir som var en gave fra Svenska Cellulosa AB.

I boken fantes det en kopi av dette brev:

Consulat de Suède
Paris den 12 juni 1945

Broder Torsten,

Jag mottog i går en delegation för franska krigsfångar, som bad mig till Dig vidarebefordra separat översända 5 vol. av Alexandre Dumas' verk, vilka tryckts på det papper Du välvilligt ställde till förfogande häromåret för att skaffa litet välbehövlig andlig kost åt de franska krigsfångarna.

Dessa volymer hava bundits av fångarna själva, i Oflag IV D, och efter befrielsen medförts hit.

Om jag minns rätt hava tryckts sammanlagt 10 000 volymer och i varje volym omnämns Cellulosabolaget som den generösa donatorn av papperet.

Tryckningen av böckerna har gjorts i Paris, men banden till Dina fem volymer äro fångarnas eget verk -- de lära hava fått till sitt förfogande en åsnehud, som sedan bearbetats så gott de kunnat med de enkla medel som stått dem till buds i fånglägret. Ett rörande bevis på deras tacksamhet mot Dig och Cellulosabolaget!

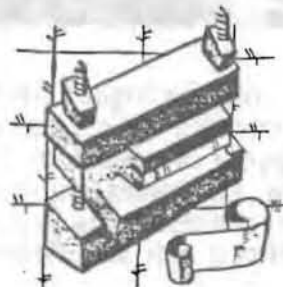
Många hjärtliga hälsningar
Din tillgivne
Forssius

Herr Direktören T. Hérnod
Svenska Cellulosa A/B.
Stockholm

I dette eksemplaret er det trykt en ekstra side som gjengis her.

Innbindingen er et først klasses handverk. Men man kan spørre seg om hvordan de franske offiserene i fangeskap i Oflag IV D klarte å skaffe seg det nødvendige skinn og i tillegg esel skinn! Dette var i en krigsfangerleir, i 1944!

RELIE A' L'OFLAG IV D
A' L'INTENTION DE LA
SVENSKA CELLULOSA AKTIEBOLAGET

EN HOMMAGE DE
RECONNAISSANCE
DES PRISONNIERS DE GUERRE

BRITISK PAPIRPRODUKSJON I FEMHUNDRE ÅR

Av GUNNAR CHRISTIE WASBERG

I september 1988 ble det i Hertford, nord for London satt opp en minneplatte over John Tate som på dette sted innførte papirhåndverket i Storbritannia. Dette foregikk under en kongress, arrangert av International Association of Paper Historians, som låt dette femhundreårsminne være hovedemne i foredrag og diskusjoner. Formannen, Dr Richard Hills, skrev til jubileet en bok i oversiktsform, der han trekker opp hovedlinjene i den britiske utvikling, og samtidig plasserer sitt lands papirindustri inn i den internasjonale sammenheng. Fremstillingen er derfor av betydelig interesse, ikke minst for en nordisk leserkrets.

Som oversiktsverk går det ikke i dybden når det gjelder tekniske og andre problemer i papirutviklingen. Boken har derfor først og fremst betydning som almen orientering. Fagspecialister kjenner nok det meste fra før av, men det er ikke før disse den er skrevet.

Boken begynner med det kinesiske papir, basert på plantefibrer, følger utviklingen videre til Midt-Østen, og så Spania der araberne satt ved makten, og frem til Sentral-Europa. Innen hvert kapittel er det nøyaktig redegjort for de tekniske stadier i utviklingen, og de nydannelser som etterhvert fant sted. Blant annet fremhever forfatteren samspillet med trykkeriene. Vannmerkene og forskningen omkring disse det gjort grundlig rede for i verket, likeledes overgangen fra kluter til trefibrer som råstoff.

Tyngden av fremstillingen gjelder Storbritannia, der papirproduksjonen fra først

av utviklet seg langsomt, men så ekspanderte voldsomt i takt med den industrielle omdannelse, som britene så lenge førte an i. Spesielt når det gjelder vårt eget århundre redegjør forfatteren for en lang rekke tekniske detaljer, og har her med statistiske data. Mens forbruket pr. individ utgjorde 29.1 kilo i 1907, var det vokst til 146.7 kilo i 1986. Paradoksalt nok viser papirforbruket en stadig økning innen den epoke vi er inne i, av enkelte karakterisert som det "Papirløse samfunn". Likevel betoner forfatteren at forbruket i Storbritannia er mindre enn i henholdsvis Japan, Vest-Tyskland, Sverige og USA.

I Norden leser vi med særlig interesse om råvareimporten. Fra slutten av forrige århundre fikk tremasse et overtak i forhold til "Esparto", dvs bladfibre av en tørr gressart, importert fra Middelhavslandene. I 1914 var Storbritannias produksjon den betydeligste i verden. Forfatteren følger utviklingen gjennom krigs- og krisetider og viser også her denne bransjen i samspill med den tekniske utvikling, bl a når det gjelder papirmaskiner, der englenderne har ligget langt fremme.

Richard Hills fører sin fremstilling helt opp til 1988. Boken inneholder alle tenkelige faktorer som har med papirets utvikling å gjøre, og slutter med aktuell problemstilling. Den vil interessere papirhandlere, historikere og teknologer, ikke minst i Norden med vår nære forbindelse til det britiske miljø.

Richard L. Hills: Papermaking in Britain, 1488-1988. A short history. London & New York 1988. The Athlone Press

MILJÖVÄNLIGT KAN VARA OLÄMPLIGT I ARKIV

Riksarkivet har tillsammans med Föreningen arkivverksamma i landsting och kommun, FALK, uppdragit åt Statens provningsanstalt att utvärdera olika papperstyper för att bli kunna bedöma om alternativa, s k miljövänliga, papper påverkar arkivens bevarande för framtiden.

Undersökningen genomfördes under första halvåret 1988, och den har omfattat en studie av olika papperstypers hållfasthet och beständighet. Dessutom har undersökts hur papper av skilda slag kan påverka beständigheten hos arkivpapper (Svenskt Arkiv), då dessa förvaras i kontakt under lång tid.

Fem skriv- och kopiepapper har undersökts; två tillverkade av kemisk massa, ett av returmassa och två bestående både av mekanisk och kemisk massa. De tre sista innehåller lignin och är surlimmade. Det ena papperet av kemisk massa är surlimmat medan det andra är neutrallimmat.

Undersökningens resultat presenteras i en rapport av Marie Louise Samuelsson: Undersökning av skriv- och kopiepapper (SP Rapport 1988:47). Den kan beställas från Statens provningsanstalt och kostar 100 kr.

Resultaten visar att de ligninhaltiga papperens hållfasthet minskar snabbare än de icke ligninhaltigas, i synnerhet när den påskyndade åldringen utförs i fuktig miljö. De två papperen av kemisk massa skiljer sig åt så tillvida, att det neutrallimade papperet, som har högt pH-värde genom tillsats av åldringsstabiliserande ämnen (t ex krita), har en högre hållfasthet efter test med

påskyndad åldring än det surlimmade papperet.

Hållfastheten hos arkivpapper som förvaras tillsammans med annat papper, sjunker i olika takt beroende på det andra papperets egenskaper. Papperet av kemisk massa, med högt pH-värde och neutrallimning, har ingen negativ påverkan på arkivpapperet. De surlimmade, ligninhaltiga papperen av övervägande mekanisk massa har däremot en mycket negativ effekt på arkivpapperet, vars mekaniska hållfasthet nedsätts kraftigt. Det surlimmade papperet av kemisk massa har en negativ inverkan, som inledningsvis är liten men som tilltar med tiden.

Med stöd av undersökningens resultat konstaterar Riksarkivet att skriv- och kopiepapper, som innehåller övervägande mekanisk massa och returmassa är olämpliga i arkivbestånd. (I undersökningen ingick Panda Copier och Fortuna Copy). Det surlimmade papperet av kemisk massa uppvisar också otillfredsställande egenskaper. (Det undersökta papperet var MoDo Copy. Sedan rapporten färdigställdes har dock tillverkningsprocessen ändrats och MoDo Copy är numera neutrallimmat.)

Det neutrallimade papperet av kemisk massa visar genomgående goda egenskaper. Det har ingen negativ inverkan på Svenskt Arkivpapper. (I undersökningen ingick Multi Copy. Även MoDo Copy tillverkat efter oktober 1988 har vid en senare undersökning visat sig ha tillfredsställande egenskaper.

efter Nordisk Arkivnytt 1989:1

ÅRSavgiften

har du väl redan betalt? Annars finns belopp och postgironummer på frampärmens insida. Om du envisas med att betala med check debiteras du SEK 30 extra för våra handläggningskostnader. Om du betalat men vet med dig att du glömt ange avsändare så kontakta kassören Bo Rudin, Box 5058, S-162 05 Vällingby, tel 08-894080 så slipper han skicka påminnelser.

DEBATT

Bästa Elisabet Berg,

Flera av oss entusiaster i Grycksbo har med stort intresse läst Din debattartikel i NPH-Nytt.

Låt mig ge en kort bakgrund:

För drygt fyra år sedan bestämde jag mig för att vi skulle återuppliva handpapperstillverkningen vid Grycksbo Pappersbruk. Tillsammans med en handfull andra entusiaster ansåg jag att vi av många skäl hade en skyldighet till detta gentemot bruket, samhället och de anställda. All gammal utrustning och kunskap höll på att försvinna.

Vi fick en god draghjälp i våra ansträngningar genom att STORA i samband med sitt 700-årsjubileum behövde exklusiva och unika papper. Vår kontaktyta med konstnärer, skolor etc har ökat markant, till glädje för alla inblandade.

Din idé med ett "Handpapperscentrum för konstnärer" finner jag mycket intressant och den överensstämmer precis med våra tankar hur vi skall gå vidare. Vi har ännu inte löst problemet med det Du nämner om "hus med självhushållningsmöjligheter" men för övrigt har vi acceptabla utrymmen och lokaler för det dagliga praktiska arbetet för besökande konstnärer i vårt handpappersbruk. Visserligen behöver dessa lokaler lite mer utrustning för att bli riktigt ändamålsenliga, men det är en god början eftersom lokalerna är uppreoverade och, som vi tycker, riktigt hyfsade.

Till slut Elisabet, ring min specielle medarbetare Claes Ekeröth (en annan entusiast) 023-40400 för en första direktkontakt. Vi är mycket intresserade av att få in synpunkter och idéer.

De bästa hälsningar
Papyrus Grycksbo AB

Lars Rudström
VD

NOTISER

CONSERVATION INFORMATION NETWORK

är en databas man kan ansluta sig till om man har en bordsdator IBM eller Macintosh och köper anslutningsdon CONNECT (USD 15 för IBM, USD 50 för Macintosh). Det går även att köpa diskett med anpassad information. Man täcker hela världens litteratur med abstracts om konservering. Dessutom kan man kommunicera direkt med kollegor runt om i världen. I Sverige är redan Musikmuseet anslutet men där kan man inte åta sig frågor från utomstående. Anslutningsformulär kan du få hos Jan Olof Rudén.

GRYCKSBOHISTORIER FRÅN TIDEN FÖR FÖRSTA VÄRLDSKRIGET UPPTECKNADE EFTER JÖNS LARS ANDERSSON AV OSKAR BORG

Pappersarbetaren och mångsysslaren Jöns Lars Andersson, född i Västbergs by i Leksands socken den 24/6 1846 kom till Grycksbo i början av 1880-talet.

Jöns-Lars, som han i dagligt tal kallades, var på många sätt en stor personlighet med många goda egenskaper, varför Lars åtnjöt bolagsledningens fulla förtroende och fick sig förelagt varierande arbetsuppgifter, bl a som pannhuskötare, lokomobileldare, murare och så småningom även som elektrisk montör, trots att Lars från början var mycket kritiskt inställd mot den elektriska kraften.

Sista tiden av sin anställning vid Grycksbo Pappersbruk satt Lars på snickarverkstaden och tillverkade näverdosor som emballage för filterpapper. Under tecknad var då som 13-årig anställd som emballagesnickare, varvid jag kom i god kontakt med Lars, lyssnade med spänning till alla poängmätade historier som han gav oss pojkar till livs. Lars framstod för mig som en mycket snäll och gladlynt sällskapsmänniska, trots ålderskillnaden.

Historia 6.

Nygårds Anders Ersson, född den 9/7 1855 i Envikens socken, var anställd vid J A Munktells Pappersbruk som lumpkokare från början av 1900-talet och fram till ca 1930-talet.

Envikens- och Svärdsjöborna hade fått namn om sig att vara mycket slagfärdiga och Anders Ersa, som han i dagligt tal kallades var inget undantag.

Vid ett tillfälle när Anders Ersa var i färd med att byta metallduk på en hämtare stod han på en bockställning inuti valskestan i färd med att spänna duken så hårt som möjligt för att inga veck på metallduken skulle uppstå. Han halkade och slog sig baklänges ned i valskestans botten. Han kände smärtor i rygg och bröst, varför han uppsökte brukets sjukvård. Ersson blev remitterad till bruksläkare doktor Karlsson i Falun. Han blev undersökt men doktorn kunde inte finna några större skador men föreslog att Ersson reste hem, bäddade ner

Handbrukspersonal på Grycksbo omkring 1918-19
Närmast kameran läggaren Johan Eklund
Från vänster till höger: formaren Gustav Thunström, guskaren Anders Andersson, formaren Oskar Petterson

sig och låg till sängs en vecka, varefter han skulle inställa sig för ett nytt besök. Ersson följde till punkt och pricka doktors ordination och inställde sig för nytt besök. Doktorn undersökte honom och fann att två revben var brutna, varvid Ersson kom med följande kommentar till doktors besked:

-- Va, har två revben gått uttå, nu nä ja legä i säga en vecko, nä ja föll ner i valskista, då höll döm (på rikssvenska: Vad hör jag, har två revben gått utav, nu när jag har legat till sängs en vecka, när jag ramlade ned i valskistan då höll de)

Historia 8

Som lumpkokare kom Anders Ersa i nära kontakt med den kvinnliga lumpsorteringspersonalen. Där fanns bl a en Gagnefskulla, som var lätt att få på s k humör och detta var för Anders Ersa ett mycket tacksamt offer, han som trivdes med att munhuggas.

En dag när Ersa var uppe hos flickorna på lumpen sade han något åt denna Gagnefskulla och fick följande svar:

-- Kyss mäg i ändan förbannade Svärdsjökråka!

Envikens- och Svärdsjöfolket kallades allmänt för kråkor. Gagnefsfolket kallades flugorna. Anders Ersa svarade:

-- Å fan, jag kan gå sta å få flugskit på näbbö (= näbben)

RÄKENSKAPER FÖR NPII 1988

Ingående saldo 31/12 1987 på pg
856071-6 SEK 3.042,78

INTÄKTER

1. Medlemsavgifter plus försäljning av äldre årgångar av NPII-Nytt	14.072,50
2. Ränta PK-banken	658,11
3. I retur från J O Rudén	234
	<u>14.964,61</u>

UTGIFTER

4. Porto	1.601,90
5. Kontorsmaterial	850,90
6. Copyright	200
7. Styrelsemiddag	856,70
8. Reseutgifter	1.229,40
9. Tryckning NPII-Nytt	2.154
10. Underskott	100
	<u>6.992,90</u>

9-10 ej utbetalat 1988

Årets överskott	14.964,61	
	<u>- 6.992,90</u>	
	7.971,71	7.971,71

Utgående saldo 31/12 1988 pg 13.267,79

Utgående saldo minus skuld (p.9-10) 11.014,49

Antal medlemmar 31/12 1988

Enskilda 92 (1987: 99)

Institutioner 48 (1987: 31)

150

Bo Rudin april 1989

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR FÖRENINGEN NORDISKA PAPPERSHISTORIKER

Vi har granskat räkenskaperna och den ekonomiska redogörelsen för tiden 1988-01-01--1988-12-31. Granskningen har utförts enligt god revisionssed.

Vi tillstyrker

att styrelsen beviljas ansvarsfrihet för den tid redovisningen omfattar.

1988-04-12

sign Anna-Grethe Rischel

sign Claes Ekeroth

NPH VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR TIDEN MELLAN MEDLEMSMÖTET I OSLO (1987) OCH ODENSE (1989)

Föreningens 10. medlemsmöte hölls den 12 juni 1987 i Riksarkivet, Oslo. Till ordförande 1987-89 valdes Jan Olof Rudén. Till styrelseledamöter valdes Kurt K Karlsson (vice ordförande till 28 maj 1988), Ola Bertelsen (sekreterare), Bo Rudin (skattmästare), Ebba Waaben (ledamot) och Gunnar Christie Wasberg (redaktör till utgången av 1987, därefter ledamot). Dessa befattningar enligt konstituerande styrelsemöte 13 juni 1987.

Styrelsens protokollförda sammanträden ägde rum den 13.6 1987, 29.10 1988 och 9.6 1989.

Till revisorer valdes Ulla Ehrensvärd (till december 1988) och Claes Ekeröth, till revisorssuppleant Anna-Grethe Rischel.

Under perioden avled NPH:s vice ordförande Kurt K Karlsson den 28 maj 1988, hedersledamöterna Haakon M Fiskaa och Harry Ericson samt medlemmarna Theo Gerardy och Edo Loeber. Minnesord över dem återfinns i NPH-Nytt.

1988 firade NPH sitt 20-årsjubileum, vilket bl a markerades i NPH-Nytt 1988:3 med handgjord framsida utförd av Bo Rudin.

Under perioden utgavs NPH-Nytt årg 15 (1987) nr 4, redaktör Gunnar Christie Wasberg. Medlemsmötets uppdrag till styrelsen att finna redaktör i Sverige under tiden 1988-89 löstes så att NPH-Nytt årg 16 (1988):1-3 hade redaktion Krigsarkivet, medan Jan Olof Rudén är redaktör från 1988:4.

Som representant i Svenska Cellulosa- och Pappersbruks Föreningens Industrihistoriska utskott (sedermera kallat Skogsindustriernas historiska utskott) valdes Jan Olof Rudén.

Som ordinarie medlem resp suppleant i Gösta Liljedahls fond valdes Jan Olof Rudén och Bo Rudin och som revisorssuppleant Ulla Ehrensvärd (till december 1988).

Till hedersmedlemmar utsåg styrelsen Georg Anzelius, Kurt K Karlsson (postumt) och Ulla Ehrensvärd.

Medlemsantalet var vid årsskiftet 1988/89 92 enskilda och 48 institutionsmedlemmar. Medlemsförteckning publicerades i NPH-Nytt 1988:1 med ändringar i följande nummer.

Föreningens 10. pappershistoriska konferens hölls i Oslo 12-14 juni 1987. Ola Bertelsen svarade för arrangemangen som omfattade institutionsbesök och föredrag vid Papperindustriens forskningsinstitut, Riksarkivet, Kroeplin-samlingen på Kon-Tiki-museet samt Norsk Pressemuseum.

Stockholm i april 1989

Styrelsen

NYA MEDLEMMAR

Peter Blad
Skogsängsgatan 2 A
633 57 ESKILSTUNA

Michael Høglund Rasmussen
Høglund grafisk konservering
Bakbjergvej 4
DK-8653 THIEM

Hans Reijer
Lilla Norregatan 23
275 30 SJÖBO

Treforedlingsindustriens
Landsforening
Box 2446 Solli
N-0202 OSLO 2

ADRESSÄNDRINGAR

Elisabet Berg
Rackarbergsgatan 66
752 32 UPPSALA

Jenny Ericsson
Box 109
362 01 TINGSRYD

Minako Ivarsson
Midgårdsgatan 39
216 19 MALMÖ

Margareta Öqvist
Papper för konstnärer
Upplandsgatan 37
113 28 STOCKHOLM

Nordisk pappershistorisk bibliografi

SUPPLEMENT 6: 1987-1989

med bidrag från Konservatorskolen (Danmark), Centrallaboratorium AB (Finland), Gunnar Christie Wasberg (Norge) sammanställd av Jan Olof Rudén (Sverige)

Samma urvalsprinciper som ligger till grund för Nordisk pappershistorisk bibliografi t o m 1986 (i NPH-Nytt 5 (1977):3) samt senare supplement och samma klassifikations-system har använts i detta supplement, som omfattar arbeten publicerade 1987-89 men även täcker tidigare luckor.

För tidskriftsartiklar och liknande har använts följande modell:

volym/ärgång år häfte sidor
23 (1987):3, 10-11

SYSTEMATISK AVDELNING. Översikt

0. Allmänt och blandat

1. Bibliografi
2. Periodica
3. Allmän pappershistoria
- 4.1 Danmarks pappershistoria
- 4.11 Danmark. Särskilda pappersbruk
- 4.2 Finlands pappershistoria
- 4.21 Finland. Särskilda pappersbruk
- 4.3 Norges pappershistoria
- 4.31 Norge. Särskilda pappersbruk
- 4.4 Sveriges pappershistoria
- 4.41 Sverige. Särskilda pappersbruk
5. Biografi
6. Pappershistorisk forskning
- 6.14 Särskilda vattenmärken. Motivval
- 6.3 Pappershistoriska samlingar
- 6.4 Pappershistoriska sammanslutningar
- 6.41 Föreningen Nordiska pappershistoriker
- 7.02 Produktionsmedel
- 7.03 Arbetskraften
- 7.04 Forskning och utveckling
- 7.2 Tillverkningsgången
- 7.21 Industrihistoria
- 7.3 Den färdiga produkten och dess egenskaper
- 7.4 Bearbetning av produkten
8. Papper som handelsvara
9. Papper och avnämarna. Allmänt
- 9.1 Boktryckeri
- 9.2 Konservering. Restaurering
- 9.3 Papperskonst

0. ALLMÄNT OCH BLANDAT

Grafiska institutet. [Presentation] (NPH-Nytt 16 (1988):2, 20).
Avtryck av art i Calamus 1988

Om papper. Utställning i Frölunda Kulturhus 21.1-19.2 1989. Producerad av Erling Öhrnell och Ole Moe samt Frölunda Kulturhus. Frölunda 1989. 32 s. Ill.

RUDIN, Bo, Om papper. En utställning [i Frölunda 1989]. (NPH-Nytt 17 (1989):1, 15-16). Ill.

RUDÉN, Jan Olof, Manuscripts and technology -- en enkät av European Science Foundation, 1982-83. (NPH-Nytt 16 (1988):2, 13-14)

RUDÉN, Jan Olof, Papperspolkan. (NPH-Nytt 16 (1988):2, 24-25)

WASBERG, Gunnar Christie, Vår papirkultur. (Nationen 4.11 1987)

1. BIBLIOGRAFI

Litteratur. (Grafik-Nytt 1984:1/2, 53-54)

RUDÉN, Jan Olof, Internationellt pappershistoriskt dokumentationscentrum i Haag (NPH-Nytt 16 (1988):1, 20)

RUDÉN, Jan Olof, Skicka bidrag till Nordisk pappershistorisk bibliografi (NPH-Nytt 17 (1989):1, 17)

2. PERIODICA

Grafik-Nytt 1984:1/2. Sthlm. 55 s. Specialnummer om papper. Ill

NPH-Nytt 16 (1988):1-3. Red. Krigsarkivet, Stockholm, 4 red. Jan Olof Rudén, 17 (1989):1-2. Red Jan Olof Rudén

3. ALLMÄN PAPPERSHISTORIA

ARKÖ, Jordi, Papper. (Grafik-Nytt 1984: 1/2, 4)

ARKÖ, Jordi & BECCARI, Stefano, Pappers-tillverkning i en japansk pappersby 1983. (Grafik-Nytt 1984:1/2, 40-44). Ill

EDMAN, Kjell, Äkta papper! Fujimori lär ut 2000-årig teknik. (Bohuslänningen med Dals Dagblad 17.10 1987, s 13). Ill

GNISTA, Sahn, Kochi experimental station. (Grafik-Nytt 1984:1/2, 45-46). Ill.

KARLSSON, Kurt K, Ett lämpligt forskningsobjekt för Stockholmare [: Ingermanlands och Estlands handpappersbruk]. (NPH-Nytt 16 (1988):1, 21). Karta

LUNDQUIST, SvenRobert, Två pappersvärl-
dar [: Frankrike och USA]. (Grafik-Nytt
1984:1/2, 50-52). Ill.

PURYEAR, Rachele, Takenobu Tanino --
en japansk pappersmakare. (Grafik-Nytt
1984:1/2, 36-39). Ill.

RISCHEL, Anna-Grethe, Traditional paper
making in Nepal and Thailand. (IPH Year-
book 6 (1986), 131-139)

RUDIN, Bo, En epok går i graven [Hayle
Mill]. (Svensk papperstidning 1988:4, 11).
Ill

RUDIN, Bo, Hayle Mill [i England] nedlagd.
(NPH-Nytt 16 (1988):1, 16-17). Ill.
- Även i Papirposten 1988:april

RUDIN, Bo, "Kineserna uppfunno papperet
och boktryckarkonsten". [Recension av
Science and civilisation in China. Vol
5:1: Paper and printing.] (NPH-Nytt 16
(1988):1, 23-25). Ill.
- Tidigare publ i Gneten 1987:2.

RUDIN, Bo, Papperets historia. Vällingby
1987.
Recension av Jan-Olov Nyström i Gneten
1987:5, 28-29, i Papirposten 1988: april,
14-15, av Roger Jacobsson i VK, Politik,
23.11 1987, s 2, av Kjell Edman i Bohus-
länningen med Dals Dagblad 17.11 1987,
s 12

RUDIN, Bo, Tengujo-shi -- 9-grams hand-
gjort papper. (NPH-Nytt 17 (1989):1, 1-2)

RUDIN, Bo, The thinnest hand-made paper
in the world. (Pulp and Paper 1989:1,
28-29)

RUDIN, Bo, Washi. Det handgjorda japans-
ka pappret. (Horisont 34 (1987):6, 46-53).
Ill.

WASBERG, Gunnar Christie, Hvor gammelt
er papiret? (NPH-Nytt 15 (1987), 44)

4.1 DANMARKS PAPPERSHISTORIA

Fortegnelse over 235 prøver paa skrivepa-
pirsorter, brugte af den danske administra-
tion fra det 15. til det 19. aarhundrede.
København 1988.

ROTTENSTEN, Birte & WAABEN, Ebba,
Danske vandmærker & papirmøller, 1570-
1695. København: Det kongelige danske
kunstakademi, Konservatorskolen. 2.
Papirmøller. 1987. 218 s. Ill. Vm

4.11 DANMARK. SÆRSKILDA PAPPERS- BRUK

Brunshaab
Brunshaab gamle papfabrik. Arbejdende
fabriksmuseum ved Viborg nu åbnet for
offentligheden. (Papirposten, Khvn 1988:
augusti, 8-9). Ill

A/S Smith Papirfabrik, Brunshaab: En
registrering og historisk undersøgelse af
fabrikken bygninger og maskiner. Aarhus
1978. Aarhus arkitektskole. 43 s. Ill.

Dalum papirfabrik
TRAP OLSEN, Ernst, Papirarbejdernes histo-
rie i Dalum 1874-1987. Khvn 1987. 103 s.
ill.

Silkeborg papirfabrik
HARBOE, Bjarne, Silkeborg papirfabriks
arkiv, 1845-1965. En registratur. Silkeborg
1988. (Silkeborg biblioteks skriftserie. 4)
113 s. Ill
- Även artikel i Papirposten 1988:augusti

STORA's 700 års jubilæum. [Handgjort brev-
papper till jubileet tillverkades vid Sil-
keborg papirfabrik.] (Papirposten 1988:au-
gusti, 14-15). Ill. Vm

4.2 FINLANDS PAPPERSHISTORIA

PÖYRY, Jaakko, Finnish paper industry -- more than three hundred years of continuous change. (Nordic pulp & paper research journal 2 (1987), Special issue, 19-24)

4.21 FINLAND. SÄRSKILDA PAPPERSBRUK

Verla pappersmuseum
Vanhat hyvät ajat...Verlan tehdasmuseo. (Paperi ja puu 70 (1988):7, 606-607)

4.3 NORGES PAPPERSHISTORIA

WASBERG, Gunnar Christie, Papirhåndverk og handelsforbindelser. (Nærings-sentret med hovedstadsfunksjon. Oslo 1988, 23-27)

4.31 NORGE. SÄRSKILDA PAPPERSBRUK

Borregaard papirfabrik
NIELSEN, Jan Erik, Inlegg på PFI:s seminar 15.10.86 [rörande Borregaards framställning av träfritt papper med alkalisk limning]. (NPII-Nytt 15 (1987), 27-28).

Buskerud papirfabrikk
Inlegg på PFI:s seminar [15.10 1986]: Tåler böcker å lagres? (NPII-Nytt 15 (1987), 33-36)

4.4 SVERIGES PAPPERSHISTORIA

LILJEDAHL, Gösta, Pappersbruk i olika svenska län. Sammanställning. (NPII-Nytt 16 (1988):1, 7-10)

4.41 SVERIGE. SÄRSKILDA PAPPERSBRUK

BERG, Elisabet, Sverige behöver ett handpappersbruk för konstnärer. (NPII-Nytt 17 (1989):1, 17)

Bäcklunda pappersbruk
RIEITZ, Gertrud, NILSSON, Torsten, Anders Trobeck och Bäcklunda pappersbruk. (Gärds härads hembygdsförening. Jubileumsskrift 1935-1985, 124-129)

Fiskeby
ÖSTBERG, Curt, Fiskeby handpappersbruk. Några glimtar från åren 1637-1850. Norrköping 1972. 23, (5) s. Ill. Vm

Frövifors
ERICSSON, Kjell, EKEGRUN, Staffan, Ett nödrop från Frövifors. Hjälp oss rädda pappersbruksmuseet. Det nya Frövi. Datorn i all ära -- människan måste finnas. (SIA 1988:23, 8-13)

Fröåsa handpappersbruk
LINDSTRÖM, Gösta, Fröåsa handpappersbruk i modell [av Bengt Svensson]. (NPII-Nytt 16 (1988):1, 18-19). Ill

Grycksbo
GUDMUNDSON, Ulf, Grycksbo. Ill. Kurt Netzler. [Grycksbo 1988]
- Även på engelska

NISSER, Henrik, Grycksbo 1741-1986 -- från mångsyssleri till enhetsproduktion. En historisk sammanställning. Falun 1987. 33 s. Ill.
Omslagstitel: Om pappersmakeriet i Grycksbo 1741-1986.

Klippan
HJÄRTSJÖ, Mikael, [Om Klippans finpappersbruk 1987] (Paper 7 (1987), 16-21). Ill

Lessebo
GNISTA, Sahn, Lessebo bruk. Handpappersbruket. (Grafik-Nytt 1984:1/2, 19-22). Ill.

Papyrus
Papyrus. Krönika 1653-1985. Mölndal 1985: Papyrus. 19 s.

KIMSJÖ, Thelma, Mitt Lessebo -- här görs ännu papper för hand. (Turist 1987:5, 16-19)

Tidaholm
RUDIN, Bo, Tidaholmsgrafiker startar handpappersbruk [i: Grafiska verkstadsföreningen]. (NPII-Nytt 16 (1988):4, 4).

Tumba bruk
ARKÖ, Jordi, Tumba bruk. (Grafik-Nytt 1984:1/2, 26-27). Ill.

RUDIN, Bo, Pappersmakaren. Georg Anzelius om sitt liv på Tumba bruk. Tumba 1989. 55 s., ill., Vm.

Ösjöfors
GNISTA, Sahn, & GRANÖ, Pian, Ösjöfors pappersbruk. (Grafik-Nytt 1984:1/2, 23-25). Ill

SJUNNESSON, Helene, Ösjöfors handpap-

persbruk. (Kalmar län 1988, 85-98). III

5. BIOGRAFI

Anzelius, Georg
RUDIN, Bo, Pappersmakaren. Georg Anzelius om sitt liv på Tumba bruk. Tumba 1989. 55 s., ill., Vm.

RUDÉN, Jan Olof, Georg Anzelius mottagare av 1988 års stipendium ur Gösta Liljedahls fond. (NPH-Nytt 16 (1988):1, 15)

Berg, Elisabet
BERG, Elisabet, Att övervinna svårigheter eller Man tager vad man haver. Ur en pappersfreaks memoarer. (NPH-Nytt 17 (1989):1, 4-7, 20). III, Vm.

Ericson, Harry
[Harry Ericson död] (NPH-Nytt 16 (1988):1, 6)

WITTING, Erik, Harry Ericson till minne. (NPH-Nytt 16 (1988):2, 15-16). III

Gerardy, Theo
RUDÉN, Jan Olof, Theo Gerardy död. (NPH-Nytt 16 (1988):1, 5)

Fiskaa, Haakon M
WASBERG, Gunnar Christie, Haakon M Fiskaa, 1894-1987. (NPH-Nytt 16 (1988):1, 3-5). Litt

Fujimori, Minoru
EDMAN, Kjell, Äkta papper! Fujimori lär ut 2000-årig teknik. (Bohuslänningen med Dals Dagblad 17.10 1987, s 13). III

Helmfrid, Björn
Björn Helmfrid mottagare av 1989 års stipendium ur Gösta Liljedahls fond (NPH-Nytt 17 (1989):1, 19).

Holm, Sanny
RUDÉN, Jan Olof, Det sitter i ryggmärgen -- Sanny Holm, pappersmakare i femte generationen. (NPH-Nytt 17 (1989):1, 2-4). III, Vm

Jensen, Else
Papirklip som hobby [för Else Jensen]. (Papirposten. Khvn 1988: april, 23). III.

Laursen, Per
RUDIN, Bo, Papperskonservering i löpande bana. (NPH-Nytt 16 (1988):4, 5-10). III

Lobben, Ther II
FINSTAD, Øyvind, Forskeren i Follum -- Ther II Lobben. (Dagens Næringsliv 18.1 1988, 13)

Loeber, Edo
RUDÉN, Jan Olof, Edo Loeber, 1902-1988. (NPH-Nytt 16 (1988):4, 2-3)

Munktell, familjen
NISSER, Henrik, Grycksbo 1741-1986 -- från mångsyssleri till enhetsproduktion. En historisk sammanställning. Falun 1987. 33 s. III.
Omslagstitel: Om pappersmakeriet i Grycksbo 1741-1986.

Jonsson, Nils
JONSSON, Nils, Pappersformar i sekelgamalt tryckeri [i Lidköping]. (NPH-Nytt 17 (1989):1, 8-19). III., Vm.

Karlsson, Kurt K
RUDÉN, Jan Olof, Kurt K Karlsson, 1907-1988. (NPH-Nytt 16 (1988):4, 1-2)

WASBERG, Gunnar Christie, Kurt K Karlsson, 1908-1988. (IPH-Information 23 (1989):1, 44)

Rudin, Bo
HALLDÉN, Boel, Bo Rudin -- papperskonstnär. (Svensk trävaru- och pappersmassetidning 1987:6, 10-15). III.

OLJEQVIST, Ann-Charlotte, Paper artist Bo Rudin: Liberate paper from its limitations. (Swedish pulp and paper journal 1987:2, 38-40). III.

Svensson, Bengt
LINDSTRÖM, Gösta, Fröåsa handpappersbruk i modell [av Bengt Svensson]. (NPH-Nytt 16 (1988):1, 18-19). III

Tanino, Takenobu
PURYEAR, Rachele, Takenobu Tanino -- en japansk pappersmakare. (Grafik-Nytt 1984:1/2, 36-39). III.

Tegsell, Hjärdis
WEIMARCK, Torsten, Att översätta stenar. [Om papperskonstnären Hjärdis Tegsell] (Kaleidoskop 1985:6, 24-32). III.

Trobeck, Anders
RIETZ, Gertrud, NILSSON, Torsten, Anders Trobeck och Bäcklunda pappersbruk. (Gårds härads hembygdsförening. Jubileumsskrift 1935-1985, 124-129)

Vilsbøll, Anne
VILSBØLL, Anne, Island stamper. Øpress
1988. 25 s. Ill.

Årlin, Richard
RUDIN, Bo, Första nya stampverket i Europa
på 100 år [på Stigberget, Stockholm].
(NPH-Nytt 17 (1989):1, 11-14). Ill.
- Även i Papirposten 1988:juni

6. PAPPERSHISTORISK FORSKNING

RUDÉN, Jan Olof, Kartlägg ett pappersbruks
historia! (Svensk papperstidning 90
(1987):16, 50-51). Ill.

RUDÉN, Jan Olof, Kartlägg ett pappersbruks
historia. (NPH-Nytt 16 (1988):1, 11-14)

RUDÉN, Jan Olof, Uppgifter för svensk
pappershistorisk forskning. (Teknik &
Kultur 1987:3, 17-18). Vm.

6.14 SÄRSKILDA VATTENMÄRKEN. MOTIVVAL

KARLSSON, Kurt K, Vattenmärken i frimärken.
[Rec. av bok av Eero Hellsten.] (NPH-Nytt
16 (1988):1, 22)

RUDÉN, Jan Olof, Music in watermarks.
(Svensk tidskrift för musikforskning 69
(1987), 75-90.) Ill., Vm

WASBERG, Gunnar Christie, Ein Beispiel für
die Symbolik von Wasserzeichen-Motiven.
(Manus 55 (1989), 83-92)

WASBERG, Gunnar Christie, Løvemotive i
jernskulptur og vannmerker. Noen norske
eksempler. (NPH-Nytt 16 (1988):2, 1-6).
Ill., Vm

WASBERG, Gunnar Christie, Wasserzeichen-Mo-
tive als symbolische Ausdrucksform. (IPH
Yearbook 6 (1986), 161-171). Ill., Vm

6.3 PAPPERSHISTORISKA SAMLINGAR

LINNAMO, Adele, Paperimuseo tutkimuslaitok-
sen kylkiäisenä [Keskuslaboratorio Oy].
(Tekniikan waiheita 5 (1987):4, 10-11)

RUDÉN, Jan Olof, Internationellt pappers-
historiskt dokumentationscentrum i Haag
(NPH-Nytt 16 (1988):1, 20)

RUDÉN, Jan Olof, Vart kan jag vända mig för
att få svar på frågor om datering och
proveniens? (NPH-Nytt 15 (1987), 44)

WASBERG, Gunnar Christie, Gerardy-samlingen
til Haag. (NPH-Nytt 16 (1988):4, 14)

6.4 PAPPERSHISTORISKA SAMMAN- SLUTNINGAR

Proposed IPH Conference, Durham 1988.
(NPH-Nytt 15 (1987), 45-46)

PURYEAR, Rachelle, IPC -- International
Paper Conference -83 [Kyoto]. (Grafik-Nytt
1984:1/2, 34-35). Ill.

RUDÉN, Jan Olof, IPH Yearbook -- IPH Infor-
mation. (NPH-Nytt 16 (1988):2, 17-19)

WASBERG, Gunnar Christie, IPH-Kongress i
Storbritannia. (NPH-Nytt 16 (1988):4, 11-
12)

6.41 FÖRENINGEN NORDISKA PAPPERS- HISTORIKER

NPH medlemsförteckning januari 1988. (NPH-
Nytt 16 (1988):1, 28-31)
- Rättelser och tillägg ibidem 1988:2, 27

NPH räkenskaper 1987. (NPH-Nytt 16 (1988):
2, 26)

NPH-10. Föreningens 10. medlemsmöte på
Riksarkivet i Oslo 12 juni 1987 [Proto-
koll]. (NPH-Nytt 16 (1988):1, 26-27)

NPH-11, Danmark 1989. [Preliminärt program].
(NPH-Nytt 16 (1988):4, 15-17)

7.02 PRODUKTIONSMEDEL

BERG, Elisabet, Att övervinna svårigheter
eller Man tager vad man haver. Ur en pap-
persfreaks memoarer. (NPH-Nytt 17 (1989):1,
4-7, 20). Ill, Vm.

JONSSON, Nils, Pappersformar i sekelgam-
malt tryckeri [i Lidköping]. (NPH-Nytt 17
(1989):1, 8-19). Ill., Vm.

NPH. Inventering av pappersformar. (NPH-
Nytt 16 (1988):1, 32-33).

RUDÉN, Jan Olof, Det sitter i ryggmärgen -- Sanny Holm, pappersmakare i femte generationen. (NPH-Nytt 17 (1989):1, 2-4). Ill. Vm

RUDÉN, Jan Olof, Hur gick det med inventeringen av pappersformar i Sverige? (NPH-Nytt 16 (1988):4, 13-14)

RUDIN, Bo, Första nya stampverket i Europa på 100 år [på Stigberget, Stockholm]. (NPH-Nytt 17 (1989):1, 11-14). Ill. - Även i Papirposten 1988:juni

VILSBØLL, Anne, Island stamper. Øpress 1988. 25 s. Ill.

7.03 ARBETSKRAFTEN

TRAP OLSEN, Ernst, Papirarbejdernes historie i Dalum 1874-1987. Khvn 1987. 103 s. ill.

7.04 FORSKNING OCH UTVECKLING

RUDÉN, Jan Olof, FOU-projektet för papperskonservering vid Riksarkivet, Stockholm. Ingmar Fröjd, projektledare intervjuas. (NPH-Nytt 16 (1988):2, 11-13)

SKALL, E, Forsøg med accelereret ældring af papir og restaureringsfolier. (Arkiv (1973):3, 168-175)

7.2 TILLVERKNINGSGÅNGEN

Papperstillverkning -- en bildsvit. (Grafik-Nytt 1984:1/2, 5-7). Ill.

7.21 INDUSTRIHISTORIA

Brunshaab gamle papfabrik. Arbejdende fabriksmuseum ved Viborg nu åbnet for offentligheden. (Papirposten, Khvn 1988: augusti, 8-9). Ill.

A/S Smith Papirfabrik, Brunshaab. En registrering og historisk undersøgelse af fabrikkens bygninger og maskiner. Aarhus 1978. Aarhus arkitektskole. 43 s. Ill.

ERICSSON, Kjell, EKEGREN, Staffan, Ett nödrop från Frövifors. Hjälp oss rädda pappersbruksmuseet. Det nya Frövi. Datorn i all ära -- människan måste finnas. (SIA 1988:23, 8-13)

LUNDBERG, Carl-Johan, SCA:s arkiv. Fem tusen hyllmeter levande industrihistoria. (Svensk trävaru- och pappersmassetidning 1987, 55-58)

Vanhat hyvät ajat...Verlan tehdamuseo. (Paperi ja puu 70 (1988):7, 606-607)

7.3 DEN FÄRDIGA PRODUKTEN OCH DESS EGENSKAPER

BÖHMER, Einar, Kan papirprodukter skaffes evigt liv, og er det ønskelig? (NPH-Nytt 15 (1987), 20-26)

FLEISCHER, Hans, Om bokpapiers holdbarhet. (NPH-Nytt 15 (1987), 29-32)

HEDBERG, Britt, Är miljövänligt papper miljövänligt? (Svensk papperstidning 90 (1987):14, 7)

OLSEN, Kåre, Papir holdbart for evigheten -- et realiserbart krav. (Arkivposten 18 (1988):4, 160-165)

NIELSEN, Jan Erik, Inlegg på PFI:s seminar 15.10.86 [rörande Borregaards framställning av träfritt papper med alkalisk limning]. (NPH-Nytt 15 (1987), 27-28).

Inlegg på PFI:s seminar [15.10 1986]: Tåler böcker å lagres? (NPH-Nytt 15 (1987), 33-36)

Riksarkivets information om skriv- och kopiepapper. Sthlm 1989. 3 s. [Duplic.] (Riksarkivet informerar) - Även i Nordisk arkivnytt 1989:1

7.4 BEARBETNING AV PRODUKTEN

AYMERGEN, Yasemin, LINDAHL, Karin, En brokig historia [: marmorerat papper]. (NPH-Nytt 16 (1988):2, 21-23). Ill. - Avtryck av art i Calamus 1988

JALLARD, E., Av pappersgarn väver man vackra vävnader. (Vetenskapen och livet 8 (1923):12, 733-743). Ill.

RUDIN, Bo, Shifu -- japanskt papperstyg. (NPH-Nytt 16 (1988):2, 7-10). Ill. - Även publ i Hemslöjden 1988:3 och Papirposten 1988:aug, 10-12

8. PAPPER SOM HANDELSVARA

ANSTRIN, Hans, Papper och massa i svenskt folkhushåll. 1934

LANGE, Even, Om å "gjøre sig en Hel Del umage". Norsk tremasse på det britiske marked i 1870-årene. (Historisk tidsskrift 1988, 271-282)

9. PAPPER OCH AVNÄMARNAS ALLMÄNT

BALTSCHIEFFSKY, Susanna, Allt fler vill ha miljövänligt papper. Branschen säljer med miljöargument. (Nordisk cellulosa 1988:7, 27-29)

BRYNTSE, Göran, JOHANSSON, Birgitta & LADBERG, Gunilla, Oblekt papper -- för miljöns skull. Sthlm 1987: Svenska naturskyddsföreningen i samarbete med Miljöförbundet. 36 s., ill.

HALLING SØRENSEN, Poul, Papir og klima. København, 1977. Den grafiske højskole. 25 fol. Ill. (Papirlære)

LAGERCRANTZ-OHLIN, Anita, Vad betyder papper för mig? (Papper 7 (1987), 10-11)

MEINICKE, Ejnar F, Den hvide kunst -- en fascinerende sag. Papirlære/-håndbog. Utg af Dansk papirhandlerforening. Khvn 1984. 471 s.

Miljövänligt säljer i Sverige |: ICA:s papperssortiment 1988]. (NPH-Nytt 16 (1988):4, 18)

Papperslära. Yrkeshäfte. 5. utg. Sthlm 1984: Grafiska yrkesnämnden. 35 s., ill.

RÖED, Jan Erik, Papiret dør -- og kulturarven med det? (Aftenposten 2.10 1987)

WASBERG, Gunnar Christie, Kan vi bevare våre forskningsresultater? (Norsk slekts-historisk tidsskrift 31 (1988), 373-377)

9.1 BOKTRYCKERI

RUDIN, Bo, Boken -- papperet och trycket. En engelsk resa. (Grafik-Nytt 1984:1/2, 47-49). Ill.

9.2 KONSERVERING. RESTAURERING

BOLS, Kjell, Rekrutteringskrise i konserveringsvirksomheten. (Arkivposten 18 (1988):3, 120-121)

DAHLÖ, Rolf, Treholdig trykkpapir. Synopsis. Utg. av Riksbibliotekstjenesten 19 (1988):3, 136-140

EKEN, Thorsten, Nordisk samrådsmøte om papirkonservering. (Arkivposten 17 (1987):4, 185-186)

HOEL, Ivar A L, Papirmedbrydning. En undersøgelse af papirsurhed og papirstyrke i nordiske bøger 1850-1985. Khvn 1987. Det Kongelige Bibliotek. (Forskningsrapporter. 1) 118 s, ill.

PALM, Jonas, CULLHED, Per, Deteriorating paper in Sweden. Sthlm 1988. Riksarkivet. (Rapport FoU-projektet för papperskonservering. 3)

PALM, Jonas, CULLHED, Per, Papperskvalitet. Uppsala [1987]. (Carolina-rapport. 7)

PEDERSEN, H P, Glimpse of what a modern conservator [must] have on his mind. (IPII Yearbook 6 (1986), 123-129)

PEDERSEN, H P, Konserveringsopgaver i Rigsarkivet. (Arkiv 4 (1972):1, 23-44)

SAMUELSSON, Marie Louise, Undersökningar av skriv- och kopiepapper. Borås 1988. (Statens provningsanstalt. Rapport 1988:47)

SKINNER, Helen, Surt, sa Helen. Konservatorn om papperskonst. (NPH-Nytt 15 (1987), 37-42)

RUDÉN, Jan Olof, FOU-projektet för papperskonservering vid Riksarkivet, Stockholm. Ingmar Fröjd, projektledare intervjuas. (NPH-Nytt 16 (1988):2, 11-13)

RUDIN, Bo, Papperskonservering i löpande bana. (NPH-Nytt 16 (1988):4, 5-10). Ill

9.3 PAPPERSKONST

ARKÖ, Jordi, Papper på Grafiska Sällskapets galleri, 26 november - 18 december 1983 [En utställning]. (Grafik-Nytt 1984:1/2, 8-18). Ill.

HALLDÉN, Boel, Bo Rudin -- papperskonstnär. (Svensk trävaru- och pappersmassetidning 1987:6, 10-15). III.

Konst av papper i utlandet. (Grafik-Nytt 1984:1/2, 30-33). III.

Konst på papper. [Utställning Malmö museum 1985. Red. Lizzie Velander, Göran Christenson.] Malmö 1985. (Katalog. Malmö museer. 353)

OLJEQVIST, Ann-Charlotte, Paper artist Bo Rudin: Liberate paper from its limitations. (Swedish pulp and paper journal 1987:2, 38-40). III.

Papirklip som hobby [för Else Jensen]. (Papirposten. Khvn 1988: april, 23). III.

WEIMARCK, Torsten, Att översätta stenar. [Om papperskonstnären Hjördis Tegsell] (Kaleidoskop 1985:6, 24-32). III.

VILSBØLL, Anne, Artists' way with paper -- a presentation. (IPH Yearbook 6 (1986), 189)

VILSBØLL, Anne, Papirmageri -- håndlavet papir. Khvn 1985

ALFABETISK AVDELNING

Hänvisning sker till systematisk avdelning med lägst nummer

ANSTRIN, Hans, Papper och massa i svenskt folkhushåll. 8

ARKÖ, Jordi, Papper. 3

ARKÖ, Jordi, Papper på Grafiska Sällskapets galleri. 9.3

ARKÖ, Jordi & BECCARI, Stefano, Pappers-tillverkning i en japansk pappersby 1983. 3

AYMERGEN, Yasemin, LINDAHL, Karin, En brokig historia [: marmorerat papper]. 7.4

BALTSCHJEFFSKY, Susanna, Allt fler vill ha miljövänligt papper. 9

BERG, Elisabet, Att övervinna svårigheter eller Man tager vad man haver. 5

BERG, Elisabet, Sverige behöver ett handpappersbruk för konstnärer. 4.41

BOLS, Kjell, Rekrutteringskrise i konserveringsvirksomheten. 9.2

Brunshaab gamle papfabrik. Arbejdende fabriksmuseum ved Viborg nu åbnet for offentligheden. 4.11

BRYNTSE, Göran, JOHANSSON, Birgitta & LADBERG, Gunilla, Oblekt papper. 9

BÖHMER, Einar, Kan papirprodukter skaffes evigt liv, og er det ønskelig? 7.3

DAHLÖ, Rolf, Treholdig trykkpapir. 9.2

EDMAN, Kjell, Äkta papper! Fujimori lär ut 2000-årig teknik. 3

EKEN, Thorsten, Nordisk samrådsmöte om papirkonservering. 9.2

ERICSSON, Kjell, EKEGREN, Staffan, Ett nödrop från Frövifors. 4.41

FINSTAD, Øyvind, Forskeren i Follum -- Ther H Lobben. 5

FLEISCHER, Hans, Om bokpapiers holdbarhet. 7.3

Fortegnelse over 235 prøver paa skrivepapirsorter, brugte af den danske administra-

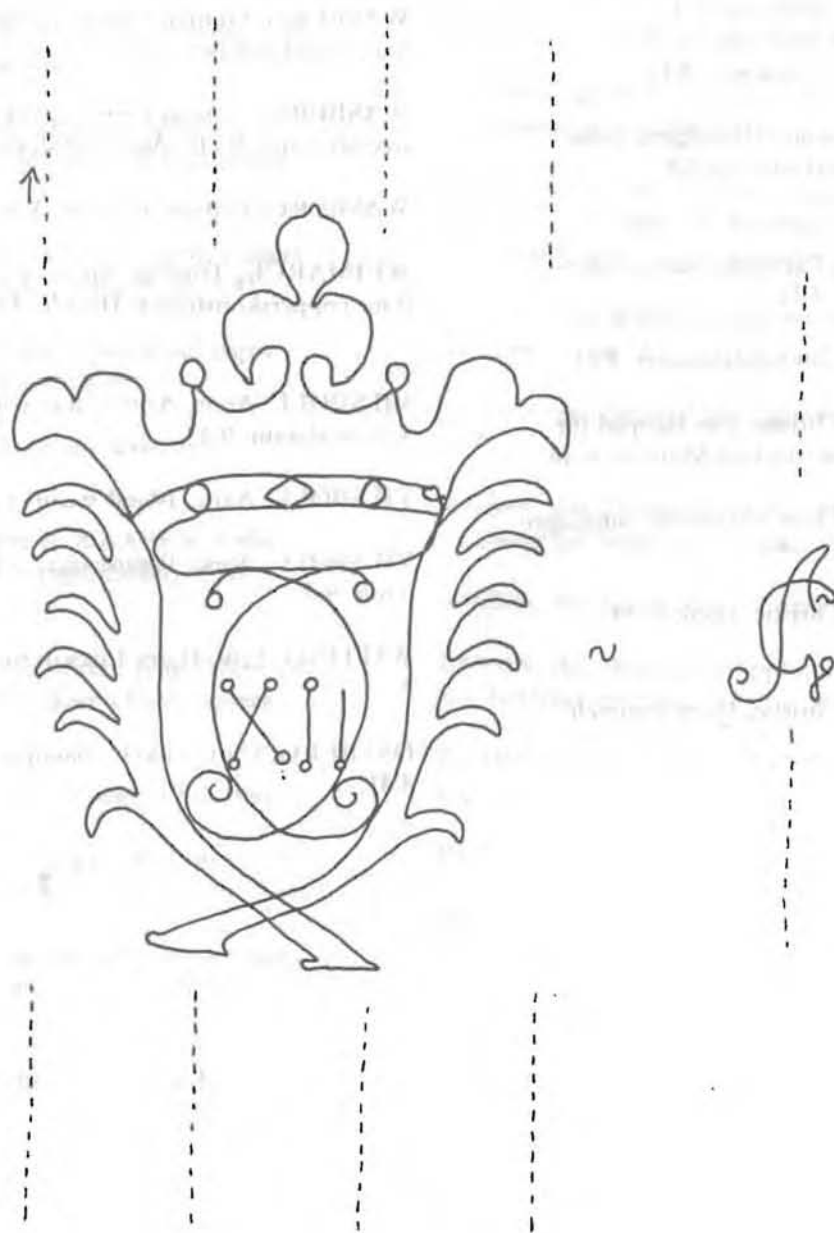
- tion fra det 15. til det 19. aarhundrede. 4.1
- GNISTA, Sahn, Kochi experimental station. 3
- GNISTA, Sahn, Lessebo bruk. Handpappersbruket. 4.41
- GNISTA, Sahn, & GRANÖ, Pian, Ösjöfors pappersbruk. 4.41
- Grafiska institutet. [Presentation]. 0
- GUDMUNDSON, Ulf, Grycksbo. 4.41
- HALLDÉN, Boel, Bo Rudin -- papperskonstnär. 5
- HALLING SØRENSEN, Poul, Papir og klima. 9
- HARBOE, Bjarne, Silkeborg papirfabriks arkiv, 1845-1965. 4.11
- HEDBERG, Britt, Är miljövänligt papper miljövänligt? 7.3
- Björn Helmfrid mottagare av 1989 års stipendium ur Gösta Liljedahls fond. 5
- HJÄRTSJÖ, Mikael, [Om Klippans finpappersbruk 1987]. 4.41
- HOEL, Ivar A L, Papirnedbrydning. 9.2
- JALLARD, E., Av pappersgarn väver man vackra vävnader. 7.4
- JONSSON, Nils, Pappersformar i sekelgammalt tryckeri [i Lidköping]. 5
- KARLSSON, Kurt K, Ett lämpligt forskningsobjekt för Stockholmare. 3
- KARLSSON, Kurt K, Vattenmärken i frimärken. 6.14
- KIMSJÖ, Thelma, Mitt Lessebo -- här görs ännu papper för hand. 4.41
- Konst av papper i utlandet. 9.3
- Konst på papper. [Utställning Malmö museum 1985.] 9.3
- LAGERCRANTZ-OHLIN, Anita, Vad betyder papper för mig? 9
- LANGE, Even, Om å "gjøre sig en Hel Del umage". 8
- LINDSTRÖM, Gösta, Fröåsa handpappersbruk i modell [av Bengt Svensson]. 4.41
- LINNAMO, Adele, Paperimuseo tutkimuslaitoksen kylkiäsenä [Keskuslaboratorio Oy]. 3
- LUNDBERG, Carl-Johan, SCA:s arkiv. Fem tusen hyllmeter levande industrihistoria. 7.21.
- LUNDQUIST, SvenRobert, Två pappersvärldar [; Frankrike och USA]. 3
- MEINICKE, Ejnar F, Den hvide kunst -- en fascinerende sag. Papirlære/-håndbog. 9
- Miljövänligt säljer i Sverige [; ICA:s papperssortiment 1988]. 9
- LILJEDAHN, Gösta, Pappersbruk i olika svenska län. Sammanställning. 4.4
- NIELSEN, Jan Erik, Inlegg på PFI:s seminar 15.10.86 [rörande Borregaards framställning av träfritt papper med alkalisk limning]. 4.31
- NISSER, Henrik, Grycksbo 1741-1986 -- från mångsyssleri till enhetsproduktion. 4.41
- NP11, Inventering av pappersformar. 7.02
- NP11 medlemsförteckning januari 1988. 6.41
- NP11 räkenskaper 1987. 6.41
- NP11-10, Föreningens 10. medlemsmöte på Riksarkivet i Oslo 12 juni 1987. 6.41
- NP11-11, Danmark 1989. [Preliminärt program]. 6.41
- OLJEQVIST, Ann-Charlotte, Paper artist Bo Rudin. 5
- OLSEN, Kåre, Papir holdbart for evigheten -- et realiserbart krav. 7.3
- Om papper. Utställning i Frölunda Kulturhus 21.1-19.2 1989. 0
- PAIM, Jonas, CULLHED, Per, Deteriorating paper in Sweden. 9.2
- PAIM, Jonas, CULLHED, Per, Papperskvalitet. 9.2
- Papperstillverkning -- en bildsvit. 7.2
- Papirklip som hobby [för Else Jensen]. 5

- Papperslära. Yrkeshäfte. 5. 9
- Papyrus. Krönika 1653-1985. 4.41
- PEDERSEN, H P, Glimpse of what a modern conservator [must] have on his mind. 9.2
- PEDERSEN, H P, Konserveringsoppgaver i Rigsarkivet. 9.2
- PURYEAR, Rachelle, IPC -- International Paper Conference -83 [Kyoto]. 6.4
- PURYEAR, Rachelle, Takenobu Tanino -- en japansk pappersmakare. 3
- PÖYRY, Jaakko, Finnish paper industry -- more than three hundred years of continuous change. 4.2
- RIFIZ, Gertrud, NILSSON, Torsten, Anders Trobeck och Bäcklunda pappersbruk. 4.41
- RISCHEL, Anna-Grethe, Traditional paper making in Nepal and Thailand. 3
- Riksarkivets information om skriv- och kopiepapper. 7.3
- ROTTENSTEN, Birte & WAABEN, Ebba, Danske vandmærker & papirmøller, 1570-1695. 4.1
- RUDÉN, Jan Olof, Det sitter i ryggmärgen -- Sanny Holm, pappersmakare i femte generationen. 5
- RUDÉN, Jan Olof, Edo Loeber, 1902-1988. 5
- RUDÉN, Jan Olof, FOU-projektet för papperskonservering vid Riksarkivet, Stockholm. 7.04
- RUDÉN, Jan Olof, Georg Anzelius mottagare av 1988 års stipendium ur Gösta Liljedahls fond. 5
- RUDÉN, Jan Olof, Hur gick det med inventeringen av pappersformar i Sverige? 7.02
- RUDÉN, Jan Olof, Internationellt pappershistoriskt dokumentationscentrum i Haag. 1
- RUDÉN, Jan Olof, IPI Yearbook -- IPI Information. 6.4
- RUDÉN, Jan Olof, Kartlägg ett pappersbruks historia. 6
- RUDÉN, Jan Olof, Kurt K Karlsson, 1907-1988. 5
- RUDÉN, Jan Olof, Manuscripts and technology -- en enkät av European Science Foundation, 1982-83. 0
- RUDÉN, Jan Olof, Music in watermarks. 6.14
- RUDÉN, Jan Olof, Papperspolkan. 0
- RUDÉN, Jan Olof, Skicka bidrag till Nordisk pappershistorisk bibliografi. 1
- RUDÉN, Jan Olof, Theo Gerardy död. 5
- RUDÉN, Jan Olof, Uppgifter för svensk pappershistorisk forskning. 6
- RUDÉN, Jan Olof, Vart kan jag vända mig för att få svar på frågor om datering och proveniens? 6.3
- RUDIN, Bo, Boken -- papperet och trycket. En engelsk resa. 9.1
- RUDIN, Bo, En epok går i graven [Hayle Mill]. 3
- RUDIN, Bo, Första nya stampverket i Europa på 100 år [på Stigberget, Stockholm]. 5
- RUDIN, Bo, Hayle Mill [i England] nedlagd. 3
- RUDIN, Bo, "Kineserna uppfunno papperet och boktryckarkonsten". 3
- RUDIN, Bo, Om papper. En utställning [i Frölunda 1989]. 0
- RUDIN, Bo, Papperets historia. 3
- RUDIN, Bo, Pappersmakaren. Georg Anzelius om sitt liv på Tumba bruk. 5
- RUDIN, Bo, Shifu -- japanskt papperstyg. 7.4
- RUDIN, Bo, Tengujo-shi -- 9-grams handgjort papper. 3
- RUDIN, Bo, The thinnest hand-made paper in the world. 3
- RUDIN, Bo, Tidaholmsgrafiker startar handpappersbruk. 4.41
- RUDIN, Bo, Washi. Det handgjorda japanska pappret. 3
- RÖED, Jan Erik, Papiret dör -- og kulturarven med det? 9

- SAMUELSSON, Marie Louise, Undersökningar av skriv- och köpепapper. 9.2
- SJUNNESSON, Helene, Ösjöfors handpappersbruk. 4.41
- SKALJ, E, Forsøg med accelereret ældring af papir og restaureringsfolier. 7.04
- SKINNER, Helen, Surt, sa Helen. Konservatorn om papperskonst. 9.2
- A/S Smith Papirfabrik, Brunshaab. En registrering og historisk undersøgelse af fabrikkens bygninger og maskiner. 4.11
- STORA's 700 års jubilæum. [Handgjort brev-papper till jubileet tillverkades vid Silkeborg papirfabrik.] 4.11
- TRAP OLSEN, Ernst, Papirarbejdernes historie i Dalum 1874-1987. 4.11
- Vanhat hyvät ajat...Verlan tehdasmuseo. 4.21
- WASBERG, Gunnar Christie, Ein Beispiel für die Symbolik von Wasserzeichen-Motiven. 6.14
- WASBERG, Gunnar Christie, Gerardy-samlingen til Haag. 6.3
- WASBERG, Gunnar Christie, Haakon M Fiskaa, 1894-1987. 5
- WASBERG, Gunnar Christie, Hvor gammelt er papiret? 3
- WASBERG, Gunnar Christie, IPII-Kongress i Storbritannia. 6.4
- WASBERG, Gunnar Christie, Kan vi bevare våre forskningsresultater? 9
- WASBERG, Gunnar Christie, Kurt K Karlsson. 1908-1988. 5
- WASBERG, Gunnar Christie, Løvemotive i jernskulptur og vannmerker. 6.14
- WASBERG, Gunnar Christie, Papirhåndverk og handelsforbindelser. 4.3
- WASBERG, Gunnar Christie, Wasserzeichen-Motive als symbolische Ausdrucksform. 6.14
- WASBERG, Gunnar Christie, Vår papirkultur. 0
- WEIMARCK, Torsten, Att översätta stenar. [Om papperskonstnären Hjördis Tegsell]. 5
- VILSBØLL, Anne, Artists' way with paper -- a presentation. 9.3
- VILSBØLL, Anne, Island stamper. 5
- VILSBØLL, Anne, Papirmageri -- håndlavet papir. 9.3
- WITTING, Erik, Harry Ericson till minne. 5
- ÖSTBERG, Curt, Fiskeby handpappersbruk. 4.41

Efterlysning

Ebba Waaben, Rigsarkivet, Rigsdagsgården 9, DK-1218 København K, har lagt märke till nedanstående Vm i papper från svenska provinser i Nordtyskland under Karl II:s regeringstid. Finns det någon som kan lämna närmare upplysningar?

HANDGJORT. EN UTSTÄLLNING OM PAPPER

22 tavlor 60 x 90 cm, som behandlar papper ur kulturhistorisk synvinkel under rubrikerna

- *Papper eller ej?
- *Primitivt papper
- *Lumppapper
- *Washi - handgjort japanskt papper.

Förutom tavlorna ingår också en handpappersform samt material för två montrar, en med böcker och en med shifu, japanskt papperstyg

Upplysningar genom Bo Rudin, Box 5058, S-162 05 Vällingby, tel -8-89 40 80

INNEHÅLL

- 1 Stampverket på Strynø. Av Bo Rudin
- 3 Pappersmuseet vid Centrallaboratorium AB, Helsingfors. Av Birgitta af Forselles
- 6 Et papirhistorisk dokument. Av F A Abadie-Maumerts
- 7 Britisk papirproduksjon i femhundre år. Av Gunnar Christie Wasberg
- 8 Miljövänligt kan vara olämpligt i arkiv
- 9 Svar till Elisabet Berg. Av Lars Rudström
- 9 Notiser
- 10 Grycksbohistorier från tiden för första världskriget
- 11 NPH räkenskaper och revisionsberättelse
- 12 NPH verksamhetsberättelse
- 12 Nya medlemmar
- 13 Nordisk pappershistorisk bibliografi. Supplement 6: 1987-1989

Detta nummer av NPH-NYTT distribueras i

"Miljövänligt" kuvertpapper, godkänt av Miljöförbundet Kommunförbundet och Svenska Naturskyddsföreningen

som ställts till förfogande av Pappersgruppen